

העדים שאמרו: עדות או מגו?

הרב משה לסקר

ראשי פרקים:

- א. מהלך הגמרא
- ב. קושיות תוס' ותירוצן
- ג. תירוץ הריטב"א
- ד. קושיית רע"א
- ה. תירוץ על פי השב שמעתא

א. מהלך הגמרא

נכתב במשנה במסכת כתובות (יח, ב): "העדים שאמרו: כתב ידינו הוא זה, אבל אנוסים היינו, קטנים היינו, פסולי עדות היינו - הרי אלו נאמנים". המשנה בדברים אלו, מדברת כאשר העדים הם המקור היחיד לאמינות על כתב ידם, ואין כתב ידם יוצא ממקום אחר.¹

רמי בר חמא (שם, המשך הגמרא) מתייחס לדברי המשנה, ומחלק בין עדים אשר היו אנוסים מחמת ממון, לבין עדים אשר היו אנוסים מחמת נפשות. אך הוא סותם בדבריו, ולא מפרש את כוונתו לגמרי, ונחלצת הגמרא להסבר אמירתו. בהוא אמינא סוברת בדבריו, כי המשנה מדברת באנוסים מחמת ממון, אבל אנוסים מחמת נפשות נאמנים גם כאשר כתב ידם יוצא ממקום אחד. ועל כך שואלת הגמרא: "כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד?" כיצד יכול עד לשוב ולהעיד פעם נוספת? הרי כללי ההתנהלות בבית הדין אינם מאפשרים זאת.

לכן שבה הגמרא ומסבירה, שרמי בר חמא סובר שהמשנה מדברת באנוסים מחמת נפשות. ואם כן יוצא שאנוסים מחמת ממון פסולים, גם כשאין כתב ידם על השטר יוצא ממקום אחר.

רש"י (שם, ד"ה "כיון", וד"ה "אלא") מסביר את מהלך הגמרא. בתחילה חשבנו שיש נאמנות באנוסין מחמת ממון, מדין 'הפה שאסר' הוא הפה שהתיר.² ולמסקנה אין דין 'הפה שאסר' אלא זה רק דין 'המשך עדות' - כיון שהעדים מקיימים את השטר וכן מעידים על קיום השטר, ממילא הם ממשיכים להעיד גם על זה שהיו אנוסים מחמת נפשות. נשוב אל הבנת רש"י זאת בהמשך.

ב. קושיות תוס' ותירוצן

תוס' שם (ד"ה "אין נאמנים") מתייחסים גם כן אל דברי המשנה: "הכא ליכא לאקשוויי דלהימנו במגו דאי בעו אמרי פרוע הוא, דכיון דמקויים הוא הוי מגו במקום עדים כדפירשנו".

התוס' מדברים על החלק השני של המשנה, הקובעת שאין העדים נאמנים כאשר השטר מקוים ללא עדותם. ושואלים, שיהיו נאמנים במגו, שהרי יכול לטעון שהשטר כבר פרוע. ומתוך שטענו שהשטר

¹ הבנה זו היא בעקבות הסיפא של המשנה, שם דנה היא כאשר כתב ידם של העדים כן יוצא ממקום אחר. ממילא הרישא אינה מדברת במצב זה.

² 'הפה שאסר' הוא הפה שהתיר' הוא כלל המביא לידי נאמנות. הסיטואציה היא שאדם גרם לעצמו איסור כל שהוא, אך הוא זה שמתירו גם כן. ועל כן היתרו הוא בעל נאמנות חזקה יותר ממגו רגיל, שהרי 'הפה שאסר' הוא הפה שהתיר'. חלוקים הראשונים במהות החזקה של דין זה.

קיים ועומד, אך ביטולו נובע מכך שהפסול היה בעדים בעת החתימה. טענה זו אמורה לקבל תוקף מכוח זה, שהיו יכולים לטעון טענה טובה יותר - שהשטר פרוע, וממילא לא היה לו תוקף.

ומתוצרים, ששטר מקוים זה כמו עדים, וממילא לא מועיל מגו, שהרי "מגו במקום עדים לא אמרינן". וברישא (שם השטר לא מקוים) נאמנים העדים משום מגו.³

תוס' בהמשך העמוד (ד"ה "מחמת נפשות"), מתייחסים אל הסיפא של המשנה (שם השטר מקוים ללא העדות), דנים בהמשך בדברי הגמרא לפי התירוץ הראשון של רמי בר חמא:

וא"ת וכי אמרו קטנים היינו או אנוסים מחמת ממון היינו להימנו במגו, דאמרי אנוסים היינו מחמת נפשות, דהא ברישא דאיכא מגו נאמנים לומר אנוסים היינו מחמת ממון? וי"ל דאנוס מחמת נפשות לא שכיח.

תוס' מקשים, שיהיו העדים נאמנים כאשר טוענים שהיו אנוסים מחמת ממון, מטעם מגו שהיו יכולים לטעון שהיו אנוסים מחמת נפשות. ומתוצרים שאנוס מחמת נפשות לא שכיח,⁴ וממילא לא מסתבר שהיו יכולים לטעון זאת, ובטל כוחו של המגו.

ולכאורה קשה, שהרי לעיל הגדירו תוס', ששטר מקוים נחשב כעדים, ואמרו שאין מגו במקום עדים. וכי מדוע בדבריהם כאן אין השטר המקוים מבטל את המגו, מכוח זה שהוא בעל תוקף של עדים?

וצ"ל, דלעיל דיברו תוס' למסקנת הגמרא, שיש דין של 'כיון שהגיד אינו חוזר ומגיד'. אבל בהוא אמינא כאשר חשבנו שלא נאמר דין זה על דברי הסיפא, (כנראה בגלל ההבנה שבעדות בכתב אין דין של 'כיון שהגיד'), אין דין עדות על השטר, וממילא לא חל כאן דין של מגו במקום עדים. והראיה לכך, שברישא באמת נאמנת טענת העדים, מתוקף כוחו של מגו 'הפה שאסר'.⁵

ג. תירוץ הריטב"א

הריטב"א על סוגייתן (ד"ה "אמר רמי בר חמא") שואל גם הוא את שאלת תוס' דלעיל, אך תירוצו שונה:

ויש לומר שאין עד נאמן במגו כשיש בעדותו חשד מחמת גוף עדותו, ומה ששנינו ברישא שהם נאמנים בהפה שאסר הוא הפה שהתיר, ההוא לאו מגו ממש הוא אלא משום דאי בעי שתקי.

הריטב"א מתרץ אחרת מתוס'. נראה להסביר בדעתו, שכיון שיש שטר מקוים הרי הוא כמו עדים ולא מועיל מגו במקום עדים. ברישא לעומת זאת, כאשר השטר אינו מקוים, זה מגו מיוחד של 'הפה שאסר' ולא מגו רגיל. זאת אומרת, שגם בשלב הזה, עוד בעת אמירת הלישנא הראשונה של רמי בר חמא, שעדיין לא ידענו את הדין של 'כיון שהגיד', ידענו שיש לשטר מקוים דין עדות. זאת בניגוד לתוס' שסבר ששטר מקוים אינו נחשב עדים, ולכן עדותם אינה בגדר של מגו במקום עדים.

תוס' (ד"ה "לא שנו אלא שאמרו אנוסים היינו מחמת ממון") שואלים שאלה נוספת, המיוחסת אל הלישנא הראשונה של רמי בר חמא: "דלא מהימני משום דלא משוו נפשייהו רשעים וקטנים כדרשב"ל, ופסולי עדות משום דמלוה גופיה מידק דייק כדאמרינן בסמוך".

תוס' שואלים, מדוע לא נאמנים העדים לומר קטנים היינו גם כאשר השטר מקוים, כמו שאומרים אנוסים היינו מחמת נפשות, ונאמנים לפי הלשון הראשון גם כאשר השטר מקוים. ומתוצרים כמו שאמר

³ מלבד תירוץ זה מובאים שם עוד שני תירוצים, ע"ש.

⁴ תוס' מתוצרים תירוץ נוסף: "ועוד, דבשני עדים לא אמרינן מגו כדפרישית". לפי תירוץ זה השאלות העולות בהמשך המאמר אינן קשות, שאכן מתייחסים תוס' לכך שלשטר המקוים ישנו תוקף של עדים.

⁵ יש להעיר כי המגו ברישא של המשנה אליבא דתוס', הוא מגו של 'הפה שאסר', ואילו המגו שתוס' מציעים כאן הוא מגו רגיל. מכך שתוס' למדו מאחד על השני, נראה שלא חילקו בין שני סוגי המגו בנידון דידן. למסקנת התוס', אין אומרים מגו מסיבות 'צדדיות', אך בעיקרו של דבר המגו מועיל.

רבי מאיר בהמשך הגמרא כדריש לקיש, משום שחזקה שהמלוה מדייק ולא יחתים קטנים על השטר, וממילא בטל כוחו של המגו.

הריטב"א (שם) מקשה את קושיית תוס' גם כן, מביאים את תירוצם, אך מוסיפים תירוץ נוסף לדעתם:

א"נ דאנוסין היינו מחמת ממון לא סוף דבר מפני שמשמין עצמן רשעים כדפירש רש"י ז"ל, אלא מפני שמעידין על עצמן שחתמו שלא כדין, והשתא הוא הדין כשאומרים קטנים היינו, ונכון הוא.

מתרץ הריטב"א, שהעדים לא נאמנים, מאחר שמעידיים על עצמם שעשו מעשה אסור, ואין אנו מקבלים עדות שכזאת.

לכאורה קשה על הריטב"א, מדוע הוא מכריע שלא כתירוץ התוס', הרי זה גמרא מפורשת בדברי ר"ל בהמשך, וכי למה צריך להידחק בתשובות מסברה?

וצריך לומר, שתוס' לשיטתו, שמבין בתירוץ הראשון שגם שטר מקוים לא נחשב עדות. וממילא היה צריך להועיל מגו לטענת 'אנוסים היינו מחמת ממון', כמו שהיינו מאמינים להם לטענת 'אנוסים היינו מחמת נפשות'. לפי זה כל כוח האמירה (אפילו כאשר השטר מקוים), הוא אינו בעל כוח של עדות. על כן, אף אם העדים אומרים 'קטנים היינו', עדיין אין זו עדות גמורה. ועל כן, כאשר יש טענה נגדית, (אף אם היא חלשה) כדוגמת חזקה: אדם לא מחתים קטנים על שטרות, מכוח טענה זו נפגמת טענת 'קטנים היינו', שהיא אינה טענה חזקה כעדות.

אולם הריטב"א אשר סובר כי גם בהוא אמינא, כאשר אמרו העדים 'אנוסים היינו מחמת נפשות' היו נאמנים (גם כשאר השטר מקוים), ונאמנותם היא מדיני עדות גמורה.⁶ ממילא גם כאשר טוענים 'קטנים היינו', נאמנים הם מדין עדות, ולזה לא מועילה סברת רשב"ל - 'חזקה אין אדם מחתים קטנים'.

מכאן יוצא, שישנה מחלוקת בין התוס' והריטב"א, בהסברו הראשון של רמי בר חמא. לפי התוס' בשלב הראשון של הגמרא, כאשר חשבנו שאין דין עדות בשטר, ועל כן אין דין של 'כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד'. ממילא גם הנאמנות של עדים הטעונים שהיו אנוסים מחמת נפשות, אינה מדין עדות, גם כאשר השטר חתום. ולכן מספיק אפילו מגו פשוט, כדי לתת להם נאמנות. וכן לצד השני - העדים אינם נאמנים בטענת קטנים היינו, מאחר שעדות השטר אינה מתוקף דין עדות, ומספיקה טענת רשב"ל - 'חזקה אין אדם מחתים קטנים', כדי לערער על נאמנותם.

אולם לפי הריטב"א, הסובר כי גם בהוא אמינא סבר כי כאשר יש שטר מקויים, תוקפו הוא מדין עדות, 'חזקה' אינה חזקה דיו, בשביל לפגוע בנאמנות העדים. וצריך לומר לשיטתו, שהסיבה שאנו לא מאמינים לטענת 'קטנים היינו', הרי זה פגם בעדות עצמה, בדומה לדין ש'אין אדם משים עצמו רשע'.⁷ ראוי לציין שמחדש לומר זאת בטענת קטנים, אך אין מנוס מלהסביר כך בשיטתו.

ד. קושיית רע"א

מקשה רבי עקיבא איגר (רע"א):

...והכי נמי הכא אם היו אומרים דהשטר אמת כדינו מדעת הלוה אלא דאנו פסולי עדות והשטר חספא, בזה אמרינן דאין נפסל על פי עצמו והשטר כשר, אבל בזה דאומרים דהמלוה אנסם לחתום והשטר פסול בעצמותו שלא נעשה מדעת הלוה וראוי להאמינם במגו, אם כן מה בכך דאנו נפסל עפ"י עצמו - מכל מקום נהמנינן להו שהמלוה אנסם והשטר פסול בעצמותו.⁸

⁶ בשלב זה של הגמרא, לא ידענו את הדין של 'כיון שהגיד', או לפחות לא התייחסנו אליו כחלק מהמהלך, ויש לדברי העדים דיני עדות גמורה. ולכן לא מועיל מגו כפי שמובא בגוף המאמר.

⁷ ואכן בחידושי הריטב"א הוצאת מוסד הרב קוק, העיר זאת על דבריו.

⁸ רבי עקיבא איגר כתובות יח, ב ד"ה "אבל כו' מחמת ממון".

רע"א מקשה, למה למסקנת הגמרא לא נאמין לעדים הטוענים 'אנוסים היינו מחמת ממון' מדין 'פלגינן נאמנות'.⁹ הרי הם מעידים 'אנוסים היו'¹⁰ - זאת אומרת, הם מעידים שלא הייתה כלל הלוואה, ולא נעשה שום מעשה, וממילא כל הסיפור מבוסס על שקר, וזהו היא עדותם. אך אין אנו יכולים לומר כך, שהרי הם מעידים על עצמם שהם עשו מעשה רשעים, ו'אין אדם משים עצמו רשע'. ומציע רע"א, נאמר 'פלגינן נאמנות' ונאמין להם שהשטר לא היה, אך לא נאמין לעדותם המשימה עצמם כרשעים.

הרעיון של רע"א בנוי על הגמרא ביבמות (כה, א):

מת הרגתיו הרגנוהו - לא ישא את אשתו. הוא ניהו דלא ישא את אשתו, הא לאחר תנשא, והאמר רב יוסף: פלוני רבעני לאונסי - הוא ואחר מצטרפין להרגו, לרצוני - רשע הוא, והתורה אמרה: אל תשת ירך עם רשע להיות עד חמס! וכ"ת, שאני עדות אשה, דאקילו בה רבנן, והא"ר מנשה: גולן דדבריהם - כשר לעדות אשה, גולן דדברי תורה - פסול לעדות אשה, נימא, רב מנשה דאמר כר' יהודה! אמר לך רב מנשה: אנא דאמרי אפילו לרבנן, וטעמא דרבנן הכא כדרבא, דאמר רבא: אדם קרוב אצל עצמו, ואין אדם משים עצמו רשע. לימא, רב יוסף דאמר כרבי יהודה! אמר לך רב יוסף: אנא דאמרי אפי' לרבנן, ושאיני עדות אשה, דאקילו בה רבנן, ורב מנשה דאמר כרבי יהודה.

רב יוסף ורבא נחלקו האם אמרינן 'פלגינן דיבורא'. רב יוסף סובר שלא אמרינן פלגינן דיבורא, ולכן אדם שאמר 'פלוני רבעני לרצוני', אין אנו מקבלים את עדותו, שהרי על פי עדותו הוא רשע, ו'אין אדם שים עצמו רשע'. וממילא בעקיפין הוא נפסל לעדות, שאין עדותו יכולה להתקבל.

ושואלת הגמרא, לכאורה דברי רב יוסף הם נגד המשנה, שהרי לדברי חכמים, אם האדם מעיד על עצמו: 'הרגתיו' ובכך מתיר את האישה להינשא, הרי זה עד כשר לעדות זו. ומדוע מקבלים את עדותו, הרי הוא משים עצמו רשע, שמעיד על עצמו שהוא רוצח. ומיישבת הגמרא, שאליבא דרב יוסף, הקלו חכמים בעדות אישה, והכשירו אף גזלנים שהם כרוצחים,¹¹ לעדות זו. ולכן נאמן לומר 'הרגתיו' כדי להתיר את האישה להינשא.

אומנם דברי הגמרא לכאורה תמוהים, שגם אם הגדירו חז"ל כי גולן כשר לעדות אישה, סוף סוף הרי 'אין אדם משים עצמו רשע', ואינו נאמן לומר על עצמו שהרג. על כורחנו לומר, שהגמרא הבינה שמחלקים את הנאמנות כלפי העדות - לעניין עדות אישה העד כשר, אף שפסול לעניינים אחרים, המשימים עצמו רשע.¹² אם כן, לכאורה הוא הדין בסוגייתנו - מדוע העדים אינם נאמנים לפסול את השטר, אף שלא יהיו נאמנים לפסול את עצמם? מדוע שלא נעשה 'פלגינן נאמנות' בדברי העדים?¹³

⁹ 'פלגינן נאמנות' הוא התייחסות של בית הדין לחלק מהטענות ולחלק לא. לפי שיקול הדיינים, ניתן לחלק בין נאמנות על עדות ואמירות מסוימות, לבין עדויות ואמירות ללא נאמנות, על אף שהעדות באה בחדא מחתה. היה ניתן לפסול את כל העדות, אך חכמים העניקו כוח לבית הדין לבצע חלוקת נאמנות, ולהתייחס רק לחלק מהעדות, ולחלק לא. דוגמה לכך מופיעה בגוף המאמר מיד.

¹⁰ זו היא אינם עדותם בפועל, שהרי הם מעידים 'אנוסים היינו', אולם החלק הרלוונטי לנו הוא הנשמע מתוך דבריהם, 'אנוסים היו'.
¹¹ אנו משתמשים בלשון הגמרא, אשר מדברת בגזלנים, ומכאן והלאה לא נציין מפורשות שהכוונה היא גם לרוצחים. המהלך משווה בין השניים, ואין צורך להזכיר זאת מפורשות בכל פעם.

¹² עיין רש"ש על הסוגייה, שטוען שלפי רב יוסף נאמן על הכל, ובוהו חולק על רב. וממילא אין בכלל 'פלגינן נאמנות' אליבא דרב יוסף. אולם אין אנו הולכים בדרכו, שהרי לשיטת רע"א סוברים 'פלגינן נאמנות'.

¹³ עוד קודם שנתרץ את קושיית רע"א, יש ליישב קושי הטמון בה.

בדברי הגמרא ביבמות לעיל, הקובעת שרוצח כשר לעדות אישה, ניתן לעשות 'פלגינן נאמנות'. הסיבה לכך היא, שבעדות שלו הוא אינו פוסל את עצמו לאותה עדות ממש. כאשר אדם מעיד שהוא רצח, הוא אינו אומר שהוא רוצח, אלא ישנם שני חלקים לעדתו - א. האיש מת. ב. זהו הרוצח. משתנה ב אינו קשור כלל למשתנה א לעצם מציאות העדות. במצב זה ניתן לעשות 'פלגינן נאמנות'.

אולם כאשר העדים טוענים שהיו אנוסים מחמת ממון, כיצד ניתן לחלק את עדותם? מה הם שני המשתנים? א. העדים החתומים אנוסים היו מחמת ממון ב. אנחנו העדים הם. בעדות זו לא ניתן לנתק שתי חלקי העדות, שהרי הם הא בהא תליא!

ביישוב הדברים צריך לומר, שכיוון שהשטר עליו מעידים העדים אינו מקוים, והנאמנות הינה מדין 'הפה שאסר' ולא מדין עדות ממש, ממילא היה מקום לומר 'פלגינן נאמנות'. כי בדיני מגו, לכאורה לא קיימת הבעיה של 'אין אדם משים עצמו רשע'. כאשר

ה. תירוץ על פי השב שמעתתא

מדברי השב שמעתתא (ש"ש) (ז, ה) למדנו ישוב על תמיהתו של רע"א.¹⁴ וז"ל:

ולכן נראה דהא דכתב הרשב"א בהא דאמר רב חסדא קסבר ר"מ עדים שאמרו להם חתומו כו', וקסבר ר' מאיר אפילו בכהאי גוונא אין אדם משים עצמו רשע שאינו חסיד, היינו דוקא התם דאין נאמנין לומר בתורת עדות אנוסים היינו מחמת נפשות דכיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד, אלא כל שאין כתב ידו יוצא ממקום אחר ואמרו כתב ידינו הוא זה, אבל קטנים היינו פסולי עדות היינו אין נאמנים לחכמים אלא בתורת מגו דאי בעי שתקי, ולר' מאיר שם אין נאמנים משום דתורת מגו לא מהני כיון דשלא כדין עבדי הוי ליה מגו במקום חזקה דאמרינן מסתמא כדין וכשורה עבדי, והיינו במגו הוא דלא מהימני בכך, אבל כל היכא שנאמן בתורת עדות ממש לא מיפסל אלא היכא דמשוי נפשיה רשע הפסול לעדות, הא היכא דמשוי נפשיה רשע דלא מיפסל לעדות הוי ליה שפיר עד וכמו שהוכחנו מהך דיבמות (כה, א).

הש"ש מתרץ, שרק בעדות אישה - שם הנאמנות היא מדין עדות, מקבלים את עדותו של העד גזלן. אך בסוגייתן, שכל הנאמנות הינה מדין מגו, גם בטענה חלשה לא מקבלים את המגו. ראייה לדבר - בהמשך דברי הגמרא מובאת דעת ר' מאיר, הסובר שהעדים אינם נאמנים לומר 'אנוסים היינו מחמת נפשות', משום שסובר ממידת חסידות שלא לחתום על שטר בשקר, אף באופן של אונס נפשות. ואותם עדים אינם נאמנים לומר שלא נהגו מידת חסידות.¹⁵ וודאי שאין בעדותם זו ענין של 'אין אדם משים עצמו רשע', שהרי מדובר במידת חסידות, אשר אינה משימה אותם במעמד של רשעים. אלא, כיון שהעדים נאמנים רק בתורת מגו, ממילא ניתן לדחות נאמנות זו בטענה חלשה, כדוגמת 'אין אדם משים עצמו שאינו חסיד'.

באותו אופן, כיון שהעדים נאמנים רק מתורת מגו, יש מקום למחלוקת ר' מאיר וחכמים האם נאמנים העדים לומר 'קטנים היינו' בעת חתימת השטר, או שמא נאמר שזה 'מגו' - היו יכולים לא להעיד כלל, ו'הפה שאסר הוא הפה שהתיר' - 'במקום חזקה' - "אין העדים חותמין על השטר אא"כ נעשה בגדול" (שם יט, א). אם אכן היה מדובר באופן של עדות גמורה, חכמים היו מודים לרבי מאיר שאין העדים נאמנים לפסול עצמם, שהרי 'כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד'. על כן מוכרחים לומר שתוקף עדותם ניתן מכוח מגו.¹⁶

מכל זאת עולה, שלהבנתנו בשיטת רש"י בהסבר מסקנת הגמרא, שאף כאשר השטר לא מקוים, העדים נאמנים לומר 'אנוסים היינו מחמת נפשות' מדין 'המשך עדות', ממילא אין מקום ל'פליגין נאמנות', לו

מדובר בגדי הפה שאסר, פליגין נאמנות הוא כלי מספיק טוב כדי לפסול את השטר במצב זה. ואכן, אם היה מדובר בעדות גמורה, כלל לא הייתה הווא אמינא לקיום פליגין נאמנות במצב זה.

¹⁴ תירוץ אפשרי לקושייה הוא, שבתפיסה שלנו כלל לא הייתה הלוואה להעיד עליה. שללא עדות על ההלוואה אנו לא מתייחסים אליה כדבר בר קיימא. וממילא לא ניתן לבצע פליגין נאמנות.

מכך שלא נאמרו דברים אלו, ומעצם קושייתו של רע"א, חייבים להעמיד את המקרה שהייתה מציאות של הלוואה, ועליה מועד בשטר. שאם לא כך, על איזה שטר מעידים העדים?

¹⁵ הסברים רבים מצינו בשיטת ר"מ, וכי האם כוונתו כפשוטו, שהעדים צריכים למסור את נפשם ולא לחתום על שקר? נכתב בנושא רבות, ואכמ"ל.

¹⁶ חילוק זה של הש"ש מתאים מאוד להסבר המחלוקת דלעיל בין התוס' והריטב"א, בשאלה מדוע אין העדים נאמנים לומר 'קטנים היינו'. לפי תוס' הנאמנות אינה מדיני עדויות, ולכן גם בסברה קלה לא אומרים מגו כר"מ. ואילו לפי הריטב"א, אנו נוקקים לסברת 'מפני שמעדין על עצמן שחתמו שלא כדין' (המובאת בדברי הש"ש המוצטט), שהיא טענה הרבה יותר חזקה מסתם טענה, משום שלפי הריטב"א נאמנות העדים היא מגדר עדות.

היו אומרים 'אנוסים היינו מחמת ממון'. שהרי חלוקה בנאמנות רלוונטית רק כאשר מדובר במגו, אך בדיני עדות אין מקום לחלוקה זו.

ולכן אין מקום לשאלת רע"א, שהרי אין כלל מקום ל'פלגינן נאמנות' משום דאנן עסקינן בדיני עדות, על פי הסבר רש"י ואותם ראשונים הסוברים כך.